

RMr. O.

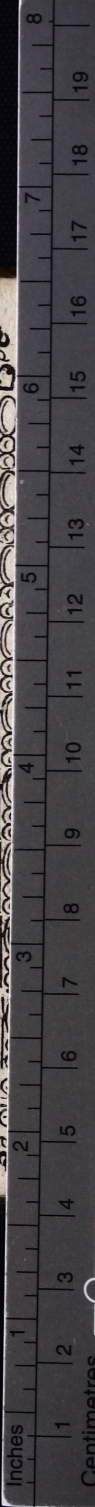
260.

RMr. O.

260.

8.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

CATECHISMVS
az az :
A' KERESTYENI
VALLASNAK
ES HITNEK

Rövid KERDESEKben és
FELELETekben foglaltatott s' Sz.
Írásbéli bizonyságokkal meg-
erőfittetett summája, a-
vagy veleje.

*A' meg szólni nem tudó és tsetsz-
pó gyermetskeknek szájokból ren-
delted Szeghez Sinni a' te ditsire-
tedet. Pfal. VIII. v. III. Matth.
XXI. v. XVI.*

L Ó C S E N,

BREVER LÖRINTZ által,
1651. esztendőben.

CATECHESIS
RELIGIONIS
CHRISTIAE.

NÆ,

Compendiosè propo-
sita, & sacrarum literarum
testimoniis confir-
mata.

*Ex ore infantium & lactentium
disposuisti laudem, Psal. 8. v. 3.
Matth. 21. v. 16.*

LEUTSCHOVIAE,

Typis LAURENTII BREVERI,
M. D. C. LI.

CATECHISMVS
az az :
A' KERESTYENI
VALLASNAK
ES HITNEK

Rövid KERDESEKben és
FELELETekben foglaltatott's Sz.
Írásbéli bizonyságokkal meg-
erőfittetett summája, a-
vagy veleje.

*A' még szólni nem tudó és tsetsz-
pó gyermetskének szájokból ren-
delted Szeghez Ginni a' te ditsire-
tedet. Pfal. VIII. V. III. Matth.
XXI. V. XVI.*

L O C S E N.

BREVER LÖRINTZ által,
1651. éfztendőben.

LIBRI SACRÆ SCRIPTURÆ
ra numero sexaginta sex.

LIBRI VETERIS LIBRI NOVI T.

Testamenti 39.

septem & viginti.

Quinque libri Mosis.

Quatuor Evangelia.

Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium.

Matthæi, Marci, Lucæ, Johannis.

Duodecim libri historici.

Acta Apostolorum.

Josue unus, Judicum unus, Ruth unus, duo Samuelis, duo Regum, duo Chronicorum, Esdræ unus, Nehemiæ unus, Estheræ unus.

Quatuordecim Epistola Pauli Apostoli.

Ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philipenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos,

Quinque libri poëtici.

Job, Psalmi, Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum.

Septem Epistola Catholica.

Septemdecim libri prophetici.

Esaias, Jeremiæ prophetia & Threni, Ezechiel, Daniel, Hoseas, Joël, Amos, Obadias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Haggæus, Zacharias, Malachias.

Jacobi una, duæ Petri, tres Johannis, Judæ una.

Liber Propheticus.
Apocalypsis Johannis.

A' SZ. IRASNAK KÖNYVEI

szám-szerént 66-tak.

AZ O TESTAMENTUMI könyvek 39cek.

A' Moses 5. könyvei.

A' Teremtésről, a' Kijövetelről, a' Levitai ceremóniákról, a' Népnek meg-számláltatásáról, és a' Törvénynek megkettőztetéséről.

12. Historias könyvek.

Josujé 1. Biráké 1. Ruthé 1. Samuelé 2. a' Királyoké 2. Chronica könyvei 2. Esdrásé 1. Nehemiásé 1. Estheré 1.

5 Versekre iratok könyvek

Job, Soltárok, Példabeszédek, a' Prédikátor, az Enekeknek Eneke.

A' Propheták könyvei 17.

Esaías, Jeremiás próféta, Siraíma, Ezekiel, Daniel, Hofeas, Joel, Amos, Obadias, Jonas, Mikeás, Nahum, Habakuk, Sophoniás, Haggéus, Zachariás, Malachiás.

AZ UJ TESTAMENTUMI könyvek 27tek.

4. Evangelisomok.

Sz. Máthéjé, Sz. Márké, Sz. Lukátsé, és Sz. Jánosé.

Az Apostolok Tseledeti.

A' Sz. Pál Apostolnak

14. Levelei.

A' Romabéliekhez, a' Corinthusbéliekhez két, a' Galatabéliekhez, az Ephesusbéliekhez, a' Philippi városbéliekhez, a' Colossabéliekhez, a' Thessalonica-béliekhez kettő, a' Timotheushoz kettő, a' Titushoz, a' Philemonhoz, a' Sidókhöz.

Hét közönfeges levelek.

A' Sz. Jakabé 1. a' Sz. Péteré 2. a' Sz. Jánosé 3. a' Judásé 1.

Prophetai könyv.

Sz. János jelenése.

CATECHISMI SACRI

Scopus & Partes.

1. *Qua est unica tua consolatio in vita
& in morte?*

Quod animo pariter & corpore, sive
vivam, sive moriar, fidissimi Domini & Ser-
vatoris mei Jesu Christi sum proprius, qui
me ab omnipotestate diaboli liberavit, meque
ita conservat, ut omnia saluti meae servire o-
pporteat.

*Rom. 14. 8. Sive vivamus, sive moriamur, Domini
sumus. I. Pet. 1. 19. Redempti estis pretioso
sanguine Christi. Rom. 8. 18. Novimus, iis qui
diligunt Deum, omnia simul adjumento esse
ad bonum.*

2. *Quot sunt tibi scitu necessaria ut ista con-
solatione fruens, beatè vivas &
moriaris?*

Tria: Primum, quanta sit miseriae
meae magnitudo. Secundum: quo pacto
ab

A Z

KERESZTYENI HIT- RE VALÓ RÖVID TA- NITASNAK

Czéllya és Részei.

1. *Mitoda tenéked edgyetlen egy vigasztalás-
tásod életedben és halálodban?*

Ez, hogy mind testestől lelkestől, akar él-
lyek, akar hallyak, az én hűséges Uramnak és
meg-váltó Jésus Christusomnak tulajdona,
vagyok, ki engemet az ördögnek minden ha-
talmábó' meg-szabadított, és még most-is ugy-
tart, hogy mindenek az én üdvösségemre szol-
gállyanak.

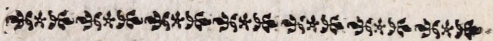
*Rom. 14. 8. Akar éllyünk akar halljunk de az Úr éi
vagyunk. 1. Per. 1. 19. Meg-váltattatok a' Chri-
stusnak drágalátos vérével. Rom. 8. 28. Tud-
gyuk hogy azoknak a' kik az Istent szeretik
mindenek javokra vadnak.*

2. *Hány dolgokat kell tenéked tudnod, hogy ez
vigasztalással élvén, boldognul lehessen
életed és halálod?*

Hármat: Elsőt, melly nagy legyen az én-
nyavalyátságom. Másodikat: mimodon sza-

8 CATECHISMUS.
ab omni miseria liberer. Tertium: quam gratiam Deo pro ea liberatione debeam.

Matt. 11. 28. 29. Venite ad me omnes, qui fatigati estis & onerati, & ego refocillabo vos. Tolle jugum meum super vos, & discite à me, quod mitis sum, & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris.

PRIMA PARS.

de

Miseriâ hominis.

3. Unde tuam miseriam agnoscis?

Ex lege Dei.

Rom. 3. 20. Per legem est agnitio peccati.

4. Quid à nobis postulat lex Dei?

Id nos docet Christus summam, *Matt. 22.*

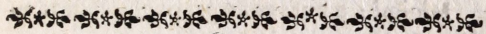
Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex totâ animâ tuâ, ex totâ cogitatione tuâ, & ex omnibus viribus tuis. Istud est primum & maximum mandatum.

CATECHISMUS. 9

badulhassak-meg minden nyavalyáságomból.

Harmadikat : minéműhalá-adással tartozzam az Istennek ezért a' meg-szabadításért.

Matt. 11. & 28. 29. Jöjjetek én hozzám minnyájan a' kik meg fáradtatok és én meg-nyugotlak ti-
teket. Vegyétek fel az én igámat, és tanullya-
tok én tőlem, hogy én szelid vagyok, és aláza-
tos szívű, és nyugodalmat találtok a' ti lelkei-
teknek.

ELSŐ RÉSZ.

Az

Embernek nyavalyáságos
vóltárol.

3. *Honnan isméried a' te nyavalyáságodat?*

Az Istennek Törvényéből.

Ró. 3. 20. A' bűnek ismérési a' törvény által vagyó.

4. *Mit kíván mi tőlünk az Istennek
Törvénye?*

Meg-tanít minket arra Christus Urunk egy-
summában Sz. Máthénak 22. rölzében.

Szereffed a' te Uradat Istenedet,
tellyes szivedből, tellyes lelkedből,
tellyes gondolatidból, és minden e-
rődből : ez az első és a' leg nagyobb

10 CATECHISMUS.
datum. Secundum autem simile
est huic: Diliges proximum tuum
sicut teipsum. Ab istis duobus man-
datis tota Lex & Prophetæ pen-
dent.

5. *Num hæc omnia perfectè servare
potes?*

Minimè: natura enim propensus sum ad od-
dium Dei & proximi.

Eph. 2. 3. Natura eramus filii iræ.

6. *Unde existit hæc natura humana:
pravitas?*

Ex lapsu Adami & Evæ; ita ut omnes in
peccato concipiamur & nascamur.

Rom. 5. 12. Per unum hominem peccatum in mun-
dum introiit. *Ps. 51. 7.* En in iniquitate forma-
tus sum, & in peccato fovit me mater mea.

7. *Num Deus peccatum dimittit im-
punitum?*

Nequaquam: Imò verò justissimo iudicio
præsentibus & æternis suppliciis punit.

parantsolat. A' második pedig hasonlatos ehez: Szeressed a' te felebarátodat mint tennen magadat. E' két parantsolatoktól függenek mind a' Törvény s' mind a' Prophéták.

5. *Meg-tarthatodéiökélltetesen mindezeket?*

Semmiképpen nem: mert természet-szerént hajlando vagyok az Istennek és felebarátomnak gyűlölésére.

Eph. 2.3: Természet-szerént haragnak fiai valánk.

6. *Honnan vallyon az emberi természetnek ilyen nagy romlottsága?*

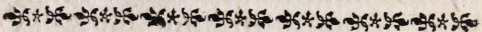
Az Adámnak és Evának esetekből, ugy hogy immár minnyájan a' bűnben fogontassunk és születessünk.

Rom 5.12. Egy ember által jött-bé ez világra a' bűn. *Pf. 51.7.* Imé én álnokságban fogontattam, és az én anyám bűnben melegitet engemet az ő méhében.

7. *Nemde az Isten a' bünt hadgyae' büntetés nélkül?*

Semmiképpen nem: hanem sőt inkább igaz íreletibül mind idő-szerént s' mind örökké való büntetésekkel meg-bünteti.

Deut. 27. 26. Maledictus omnis qui non permanet in omnibus, quæ scripta sunt in libro legis, ut ea faciat.

PARS SECUNDA

de

Liberatione Hominis.

8. *Quoniam igitur temporalibus & aternis pœnis obnoxii sumus, estne via quâ Deo reconciliemur?*

Neceffe est vel per nos, vel per alium satisfaciamus.

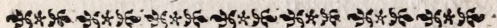
Gen. 2. & 17. De fructu arboris scientiæ boni & mali, de isto ne comedas: nam in quo die comederis de eo, utique moriturus es. *Rom. 8. & 3. 4.* Quæ legis erat impotentia, Deus suo ipsius Filio misso, pro peccato, condemnabit peccatum in carne, ut jus illud legis compleatur in nobis.

9. *Possumusne per nos ipsos satisfacere?*

Nulla ex parte: quin etiam debitum in singulos dies augemus.

Matth. 6. & 12. Remitte nobis debita nostra.

Deut. 27. 26. Atkozot valaki meg nem marad mind azokban valamelyek meg-irattak a' törvénynek könyvébe, hogy azokat tselekedgye.

M A S O D I K R E S Z

az

Embernek meg-szabadittatásáról.

8. *Mivel azért mind ideig s' mind pedig örökké való bűntetésekre méltók vagyunk, vagyoné tehát valami út, a' mellyen az Isten-nel meg-békélhesünk?*

Szükség hogy vagy mi magunk tegyük-e-leget, vagy más által.

Gen. 2. 17. Az jónak és gonosznak tudásának fájának gyümölsébé ne egyél: mert valamely napon abban éjendel halálnak halálával halvesz meg. *Rő.* 8. 3. 4. A' mi a' Törvénynek lehetetlen vala, az Isten az ő fiát el-botsátá a' bűnért, hogy a' Törvénynek amaz jussa, avagy meg-igazítása, mi bennünk bé-tellyesfednék.

9. *Eleget tehetünk-e mi magunk által?*

Semmi részből nem: sőt inkább napról napra a' mi adóságinkat öregbitvén öregbityűk.

Marcb. 6. 9. 12. Es botsáld-meg a' mi vétkeinket.

10. *Qualis ergo querendus Mediator?*

Qui verus quidem homo sit ac perfectè ju-
sus, & simul etiam verus Deus.

Esa. 7. & 14. Ecce virgo concepiet & pariet filium,
& vocabis nomen ejus Immanuel.

11. *Quis autem est ille Mediator?*

Dominus noster Jesus Christus, sicut arti-
culi symboli Apostolici summatim nos do-
cent.

1. Tim. 2. 5. Unus est mediator Dei & hominum,
homo Christus Jesus.

12. *Quod est illud symbolum?*

1. Credo in Deum Patrem omni-
potentem, creatorem cœli & terræ.
2. Et in Jesum Christum, Filium
ejus unigenitum, Dominum no-
strum.
3. Qui conceptus est de Spi-
ritu sancto; natus ex Maria virgine.
4. Passus sub Pontio Pilato, crucifi-
xus, mortuus, & sepultus; descendit
ad inferos.
5. Tertio die resurrexit
à mortuis.
6. Ascendit ad cœlos;
- sedet ad dexteram Dei Patris o-
mnipotentis.
7. Inde venturus est

10. *Minémű közben-járót kell tehát keresnünk a' ki általeleget te-
gyünk?*

A' ki valóságos ember is ugyan és tökéletes igaz, de egyszer s' mind igaz Isten is legyen. *Esa. 7. 14.* Imé egy szűz fogad az ő méhében és szül fiat, és nevezed azt Immanuelnek, velünk Istennek.

11. *Kitsoda pedig az a' közbenjáró?*

A' mi Urunk Jesus Christus, a' mint az Apostoli Crédonak ágazati egy summában min-
ket mng. tanítanak.

1. *Tim. 2. 5.* Egy a' közben-járó az Isten között, és az emberek között az ember Jesus Christus.

12. *Mellyik az Apostoli Crédo?*

1. Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, menynek és földnek teremtőjében. 2. És Jesus Christusban, ~~egy~~ egygyetlen egy szülött Fiában, mi Urunkban. 3. Ki fogontaték Szent Lélektől; születék szűz Máriától. 4. Szenved Pontius Pilátusnak alatta, meg-feszítették, meg-hala, és el-temetteté, szálla pokolra. 5. Harmad napon a' holtak közzül fel-támadta. 6. Méne mennyekben; üle a' mindenható Atya Istennek jobbjára. 7. A' honnan lé-
szen

16 CATECHISMUS.
judicare vivos & mortuos. 8.
Credo in Spiritum sanctum. 9. Credo
sanctam Ecclesiam Catholicam;
Sanctorum communionem. 10. Remissionem peccatorum. 11. Carnis
resurrectionem. 12. Et vitam æternam.

13. *In quot partes distribuitur hoc
Symbolum?*

In tres partes: Prima est de Deo Patre &
nostri creatione. Secunda de Filio & nostri re-
demptione. Tertia de Spiritu sancto, & nostri
sanctificatione.

14. *Cur tres nominas, Patrem, Filium, &
Spiritum sanctum?*

Quia Deus ita se in suo verbo patefecit;
quod hæ tres distinctæ personæ sint unus ille
verus & æternus Deus.

1. *Joh. 5. 7.* Tres sunt qui in cœlo testantur, Pater,
Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres unum
sunt.

De Deo Patre.

15. *Quid credis, dum dicis:*

Credo

fzen el. jövendő itélni eleveneket és hólrakat.
 8. Hiszek a' Szent Léleken. 9. Hiszem a' kö-
 zönséges keresztyéni Anyaszentegyházat; a'
 szenteknek egygyefségét. 10. Bűneinknek bo-
 tsánattyát. 11. Testünknek fel. támadását.
 12. Es az örök életet.

13. *Hányrészekre osztatik ez az Apo-
 stoli Crédo?*

Három részekre: Mert az első vagon az
 Atya Istenről, és a' mi teremtetésünkről. A'
 második a' Fiuról, és a' mi meg. váltatásunk-
 rol. A' harmadik a' Szent Lélekről, és a' mi
 meg. szenteltetésünkről.

14. *Miért nevesz hármat, ugymint A-
 tyát, Fiut, és szent Lelket?*

Mert az Isten az ő igéjében így jelentette-
 ki magát, hogy a' három egymástól meg. kü-
 lömböztetett személyek, legyenek amaz egy
 igaz örökké való Isten.

1. *Johan. 5. 7.* Hárman vadnak az égben, a' kik bi-
 zonytságot téstnek, az Atya, az Ige, és a' szent
 Lélek, és ez három egy.

Az Atya Istenről.

15. *Mit hiszsz, mikor azt vallod;*

Hiszek:

Credo in Deum Patrem omnipotentem, & creatorem coeli & terrae?

Credo aeternum Patrem Domini nostri Jesu Christi, qui omnia ex nihilo creavit, propter Christum meum quoque Deum & Patrem meum esse.

Heb. 11. 3. Quae cernimus, non sunt ex apparentibus facta. *Gal. 4. 7.* Non estis servi, sed filii, & filii, etiam haeredes per Christum.

16. *Quid est providentia Dei?*

Omnipotens & ubique praesens Dei vis, qua coelum & terram cum omnibus creaturis tanquam manu sustinet & gubernat; ut omnia divinae ejus consilio contingant.

Act. 17. 25. Ipse dat omnibus vitam, & halitum, & omnia. *Eph. 1, 11.* Omnia efficit ex consilio voluntatis suae.

De Deo Filio.

17. *Quare Filius Dei appellatur Jesus, hoc est, Salvator?*

Quia nos salvat ab omnibus peccatis nostris.

Hiszek a' mindenható Atya Istenben, mennyek és földnek teremtőjében?

Hiszem hogy a' mi Urunk Jესus Christusnak örökkévaló Atyya, a' ki mindenekeket semmiből teremtett, az én Christusomért énnékem is Istenem és Atyám légyen.

Heb. 11. 3. A' miket nézünk, nem lőttének azokból a' mellyek tetfzenek. *Gal. 4. 7.* Nem vattok többé szolgák, hanem fiak, és ha fiak, Istennek örökös is vattok a' Christus által.

15. *Mitsoda az Istennek gondviselése?*

Az Istennek mindenható és mindenütt jelen lévő ereje, mellyel a' mennyet és a' földet, minden teremtett állatokkal egyetemben, mint egy kezével tartya és igazgattya, úgy hogy mindenek az ő Isteni tanásából történnyenek.

Act. 17. 25. Eő ad mindeneknek életet és lehelletet és mindenekeket. *Eph. 1. 11.* Mindenekeket teskelekefzik az ő akarattjának tanásából.

Az Fiu Istenről.

17. *Miért neveztetik az Istennek Fia Jესusnak, az az, üdvezítőnek, avagy szabadítónak?*

Mert minket minden bűneinkből meg szabadit és üdvezit.

Matth.

Matt. 1. 21. Vocabis nomen ejus Jesum, Ipse enim liberabit populum suum ex peccatis ipsius. *Act. 4. 12.* In nullo alio salus est: nec est aliud nomen sub cœlo, per quod oporteat nos servari.

18. *Quare appellatur Christus, hoc est, unctus?*

Quòd à Patre ordinatus, & à Spiritu sancto unctus sit, summus Propheta ac Doctor, & summus Pontifex, & Rex.

1. Cor. 1. 30. Qui (Christus Jesus) factus est nobis sapientia à Deo, justitiâque & sanctificatio, & redemptio. *Job: 1. 18.* Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille filius, qui est in sinu Patris, ille nobis exposuit. *Hebr. 9. 28.* Christus semel oblatus est, ut multorum peccata tolleret. *Rom. 8. 34.* Christus ad dexteram Dei interpellat pro nobis. *Psal. 110. 6. 1. 2.* Dixit Jehovah Domino meo: dominare in medio inimicorum tuorum.

19. *Quam ob causam Christus vocatur Filius Dei unigenitus?*

Quia solus est naturalis Dei Filius, quem Pater ab æterno genuit.

Psal. 2. 7. Jehovah dixit mihi: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Matth. 1. 21. Nevezed őtet JESUSNAK, mert ő szabadította meg az ő népet az ő bűneitől. *Act. 4. 12.* Nintsen senkiben másban üdvösség, nem is adarott az emberek között ég alatt más név, a' melly által kellene meg-tartatnunk.

18. *Miért nevezetik Christusnak, az az, meg-kenetettnek?*

Mert az Atyától rendeltetett, és a' szent Lélektől fel-kenettetett, fő Prophétává és Tanítová, fő Pappá és Királyná.

1. Cor. 1. 20. A' ki (a' Jesus-Christus) tétetett minékünk az Istentől böltséggé és váltsággá. *Joh. 1. 18.* Az Istent soha senki nem látta, hanem amaz egygyetlen egy szülött Fiu, a' ki az ő Atyának kebelében vagyon, beszéltette meg minékünk. *Hebr. 9. 28.* A' Christus egyszer megáldoztatott, hogy sokaknak bűneiket el-venné. *Rom. 8. 34.* A' Christus az Istennek jobján esedezik mi érettünk. *Psal. 110. 1. 2.* Monda az Ur az én Uramnak: uralkodgyál a' te ellenségidnek közepetek.

19. *Miokért hivattatik a' Christus Istennek egygyetlen egy szülött-Fiának?*

Mert tsak ő egyedül az Istennek természet-szerént való Fia, a' kit az Atya örök üdöktől fogva szüle,

Psal. 2. 7. A' Jehova mondott énnékem: En fiam vagy te, én ma szültelek tégedet.

Mi ok-

20. *Quâ de causâ apellas Christum
Dominum nostrum?*

Quia pretioso suo sanguine nos sibi vindicavit.

1. *Joh. 1. 7.* Sanguis Jesu Christi, filii ejus, purificat nos ab omni peccato:

21. *Quid credis, cum dicis: Conceptus est
de Spiritu sancto; natus ex
Maria virgine?*

Quod ipse filius Dei naturam veré humanam, ex carne & sanguine virginis Mariæ, operatione Spiritus sancti assumpsit.

Luc. 1. 35. Spiritus sanctus superveniet in te (Maria) & virtus Altissimi obumbrabit te; propterea etiam, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

22. *Quid credis, cum dicis:
Passus est?*

Eum toto quidem vitæ suæ tempore, præcipuè verò in ejus extremo, iram Dei adversus peccata nostra sustinuisse.

1. *1. Pet. 2. 24.* Qui peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum, cujus vibicibus sanati estis.

23. *Cur Christus sub judice Pontio
Pilato passus est?*

20. *Mi-okért nevezed a' Christust*

Mi Urunknak?

Mert az ő drágalátos vérével minket sajtí-
vá tölt.

1. *Job. 1. 7.* A' Jesus Christusnak, az ő Fiának, vé-
re tisztít meg minket minden bűneinktől.

21. *Mit hiszsz, mikor azt mondod: Fogon-*

ték a' szent Lélektől, születék a'

szűz Máriától?

Hogy az Istennek Fia a' szűz Máriának testé-
ből és véreből, a' szent Léleknek munkálkodá-
sa által, igaz emberi természetet vőtt fel.

Luc. 13. 5. A' szent Lélek száll te reád (Mária) és a'
magósbélinek ereje árnyékoz-bé tégedet.
Annakokáért az is a' mi te belőled születik az
szent, Istennek Fiának hívattatik.

22. *Mit hiszsz, mikor azt mondod:*

Szenvede?

Hogy ő tellyes életének idejében is ugyan,
de fő-képpen halálakor, az Istennek a' mi bű-
neinkért való haragját meg-szenvedte.

1. *Pet. 2. 24.* A' ki a' mi bűneinket viselte az ő te-
stében a' fán, kinek kékjeivel meg-gyógyittat-
tatok.

23. *Miért szenvedett a' Christus Pon-*

tius Pilátus alatt?

Hogy

Ut innocens coram iudice politico damnatus, nos à Dei iudicio eximeret.

Luc. 23. & 13. 14. Pilatus dixit: Nullam noxam inveni in homine isto.

24. *Quare Christus crucifixus est?*

Ut maledictionem, quæ mihi incumbebat, in se reciperet.

Gal. 3. 13. Christus nos redemit ab execratione legis, dum pro nobis factus est execratio. Scriptum est enim: Execrabilis est quisquis pendet in ligno.

25. *Quâ de causâ Christus est mortuus?*

Propterea, quòd iustitiæ Dei nullo alio pacto pro nostris peccatis potuit satisfieri.

Hebr. 2. & 14. 15. Ut (Christus) per mortem aboleret eum, penes quem est mortis robur, hoc est, diabolus; & liberos redderet, quotquot metu mortis per omnem vitam obnoxii erant servituti.

26. *Quare Christus etiam sepultus est?*

Ut eo testatum faceret, se verè mortuum esse.

Marth. 27. & 59. 60. Iosephus cùm accepisset corpus (Jesu) posuit in monumento suo novo.

Hogy ő ártatlan lévén a' külső polgári társaságbéli bíró előtt halálra íteltetvén, minket az Istennek ítéleti alól ki venne,

Luc. 23. 13. 14. Monda a' Pilátus: Semmi bűnt nem találtam ebben az emberben.

24. *Miért feszítettett meg a' Christus?*

Hogy az átkot a' melly én rajtam vala magára venné.

Gal. 3. 13. A' Christus meg-váltott minket a' Törvénynek átkától, a' mikor mi érettünk átokká lőtt. Mert meg-vagyon írva: Atkozott valaki fán függ.

25. *Miokéért holt meg a' Christus?*

Ezokáért, mert az Isten igazságának semmiképpen a' mi bűneinkért külömben eleget nem tehetett volna.

Heb. 2. 14. 15. Hogy (a' Christus) az halálnak általa el-rontaná azt, a' kinél a' halálnak birodalma vala, az az, az ördögöt, és meg-szabadítaná valakik a' haláltól való félelemnek miatta telyes életekben rabok valának.

26. *Miért temettetett el- is a' Christus?*

Hogy azzal meg-bizonyítaná, hogy valósággal meg-holt legyen.

Matth. 27. 6. 59. 60. Az Joseph mikor a' Jესusnak testét le-vőtte volna, helyezetté az ő új koporsójában.

27. *Cur additur* Descendit ad
inferos?

Ut in gravissimis tentationibus me hac consolatione sustentem, quod Dominus meus Jesus Christus inenarrabilibus animi sui angustiis & cruciatibus me ab angustiis & cruciatibus inferni liberavit.

Esa. 53. 6. 5. Ipse (Messias) dolore afficitur a defecationibus nostris, atteritur ab iniquitatibus nostris. 1. *Sam. 2. 6.* Dominus deducit in infernum, & reducit.

28. *Cur Christus Resurrexit?*

Ut nos posset justitiæ, quam nobis suâ morte pepererat, participes facere,

Rom 4. 25. Qui traditus est in mortem propter offensas nostras, & excitatus propter justificationem nostri.

29. *Quomodo intelligis illud:*
Ascendit ad coelos?

Quod aspicientibus discipulis Christus in coelum sublatus est, ut ibi sedeat ad dextram Patris.

Act. 1. 9. Aspicientibus illis elevatus est.

30. *Cur additur*
Sedet ad dextram Dei?

Quia

27. *Miért térszedezt. is hozzá:*

Szálla Pokolra?

Hogy az én nehéz kísértetemben, magamat ezzel a' vigasztalással táplállyam, hogy az én Uram Jésus Christus az ő szívének és lelkének ki-mondhatatlan szorongattatásával, győrel-mivel, engemet a' pokolnak kinnyaitól és győrelmitől meg-szabadított.

Esa. 53. 5. Ő (a' Messias) fájdalommal illettetett a' mi álnokságunkért. *1. Sam. 2. 6.* Az Ur meg-öl, és ismét meg-elevenit, a' pokolig alá-vet és ismét fel-hoz.

28. *Miért támadott fel a'*

Christus?

Hogy minket az ő halálával keresett igaz-ságban részefekké teherne.

Rom. 4. 25. Ki halálra adatott a' mi bűneinkért, és fel-támadott a' mi meg-igazulásunkért.

29. *Miképpen érted ezt:*

Fel méne mennyekben?

Hogy a' Christus az Apostolok láttokra a' mennyekben fel-vétetett, hogy ott az Atyá-nak jobbjára üllyön.

Mat. 1. 9. Az ő szemek láttára fel-emelteték.

30. *Miért téterik ez. is hozzá:*

Üle az Istennek jobja felől?

Quia Christus ideo in cœlum ascendit, ut se ibi caput Ecclesiæ suæ declararet.

Eph. 2. 20. 21. 22. Collocavit (Christum) ad dextram suam in cœlis, longè supra omne imperium, eumque constituit caput Ecclesiæ.

31. *Quare Christus Venturus est iudicare vivos & mortuos?*

Ut nos ad se in sempiternam gloriam trahat.

Matth. 25. 34. Tum dicet Rex iis qui ad dextram ipsius erunt: Adeste benedicti Patris mei, possidete regnum paratum vobis à jacto mundi fundamento.

De Spiritu Sancto.

32. *Quid credis de Spiritu sancto?*

Quòd sit verus & æternus Deus cum æterno Patre & Filio, & quòd me per veram fidem, Christi, & omnium ejus beneficiorum, participationem faciat.

Act. 5. 3. 4. Cur implevit Satanus cor tuum, ut mentireris in Spiritum sanctum? non es mentitus hominibus, sed Deo. *Gal. 3. 14.* Ut promissum illum Spiritum reciperemus per fidem.

33. *Quid*

Mert a' Christus azért ment-fel a' mennyekben, hogy ott ő magát az ő Anyaszentegyházának fejének lenni ki-nyilatkoztassa.

Eph. 1. 20. 21. 22. Helyhez-tette a' Christust az ő jobb keze felől a' mennyekben, minden birodalmon fokkal felül, és őtet tette az Anyaszentegyháznak fejévé.

31. *Miért jövend-el a' Christus itél-ni eleveneket és holtakat?*

Hogy minket magához az örökkévaló dicsőségbe által vigyen.

Matth. 25. 34. Akkoron mond-gya a' Király azoknak a' kik job keze felől léznek: Jertek-el én Atyámnak áldottai, birjátok az országot, mely készítettet-t tinéktek világ fundamentumának fel-vettetésétől fogva.

A' szent Lélekről.

32. *Mit hiszesh a' szent Lélekről?*

Hogy az örökkévaló Atyával és Fiúval, egy igaz örökké-való Isten légyen, és hogy engemet igaz hitnek általa a' Christusnak és minden jó téteményinek részesevé tégyen.

Act. 5. 3. 4. Miért töltötte-bé a' Sátán a' te szivedet, hogy hazudnál a' szent Lélek ellen? nem embernek hazudál, hanem Istennek. *Gal. 3. 14.* Hogy amaz ígértetett szent Lelket a' hitnek általa vegyűk.

33. *Quid credis de Sanctâ & Catholicâ
Christi Ecclesia?*

Credo Filium Dei sibi ex universo genere humano cœtum ad vitam æternam electum, per Spiritum suum & verbum servare: meque vivum hujus cœtûs membrum esse, & mansurum.

Marth. 16. 18. Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. *1. Cor. 1. 8.* Deus confirmabit vos usque ad finem inculpato.

34. *Quid sibi vult Communio San-
ctorum?*

Quod singuli credentes, Christi & omnium ejus bonorum communionem habeant, & quod, quæ acceperunt dona, in universorum salutem conferre debeant.

1. Joh. 1. 3. Ut vos communionem habeatis nobiscum: & communio nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo.

35. *Quid credis de Remissione pec-
catorum?*

Deum propter satisfactionem Christi, meorum peccatorum memoriam deposuisse, & misericordiam Christi gratis donare.

33. *Mit hiszeasz a' Christusnak közönsé-
ges Anyaszentegyházáról?*

Hiszem hogy az Istennek Fia, magának az egész emberi nemzetség közzül, örök életre választott sereget, az ő sz. Lelkének és igéjének általa megtartya, és hogy én is annak a' seregnek egygyik élő tagja vagyok, és leszek mind örökké.

Matth. 16. 18. Ezen a' kösziklán épitem-fel az én Anyaszentegyházamat. *1. Cor. 1. 8.* Az Iste meg erősit titeket mind végig az ártatlanságban.

34. *Mit térszen a' szenteknek egygyessége?*

Hogy minden hívek a' Christusnak és minden ő javainak közösi és részei legyenek, és hogy a' melly ajándékokat az istentől vőtte-
nek, azokat mindeneknek idvősségekre rőtataniok kelleffek.

1. Job 1. 3. Hogy tinéktek-is közöffegrek legyen mi velünk, és a' mi közöffegünk legyen az Atyával és az ő Fiával a' Jesus Christussal.

35. *Mit hiszeasz a' bűnöknek bősá-
nattyok felől?*

Hogy az Isten a' Christusnak elég rételéért minden bűneinknek emlekezzerit le. rőtte, ed-
gemet a' Christusnak igazságával ingyen meg-
ajándékozott legyen.

2. *Cor.* 5. & 19. 21. Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non imputando eis offensas eorum. Eum enim, qui non noverat peccatum, propter nos peccatum fecit, ut nos essemus in eo justitia Dei.

36. *Quomodo justus es coram Deo?*

Sola fide in Jesum Christum, adeò ut sine ullo meo merito, ex merâ Dei misericordiâ, perfecta satisfactio, justitia & sanctitas Christi mihi imputetur ac donetur.

Rom. 3. & 24. 25. 28. Ut qui justificentur gratis, id est, ejus gratia, per redemptionem factam in Jesu Christo. Quem præstituit Deus, ut esset placamentum per fidem in sanguine ipsius. Colligimus igitur fide justificari hominem absque operibus legis.

37. *Quid est fides salvifica?*

Est non tantum notitia, quâ firmiter assentior omnibus, quæ Deus in verbo suo patefecit, sed etiam certa fiducia, statuens mihi quòque remissionem peccatorum, & vitam donatam esse, propter unius Christi meritum.

2. Cor. 5. 19. 21. Az Isten vala a' Christusban meg-
engesztelvén magának e' világot, nem tulajdo-
nitván nékiek az ő bűneiket. Mert azta' ki bűnt
nem tudott vala, mi érettünk bűnné tövé,
hogy mi lennénk Isten igazságává ő benne.

36. *Mi módon igazul sz. meg az Isten-
nek előtte?*

Tsak egyedül a' Jesus Christusban való hit-
által, el annyira, hogy minden én érdemem-
nélkül, tisztán tsak az Istennek irgalmaságá-
bol tulajdonittassék, és ajándékoztassék énné-
kem a' Christusnak tökéletes elég-tétele, i-
gazsága, és szentsége.

Rd. 3. 6. 24. 25. 28. Ugy mint kik meg-igazittatnak
ingyen, az az, Isten kegyelméből, a' Jesus Chri-
stusba lőtt váltságnak általa, kit az Isten el ren-
delt hog' engesztelő áldozat lenne az ő vérébe
való hitnek általa. Annak-okaért ezt állattyk
bizonyos-képpen, hog' az ember meg igazitta-
tik hitnek általa, a' törvének tselekedeti nélkül.

37. *Mit soda az üdvözítő hit?*

Nem tsak valami olly isméret, mellyel e-
rős-képpen edgyet értek mind azokkal, a' mel-
lyeket az Isten az ő igéjében ki-jelentet: hanem
néminémű bizonyos bizodalom is, melly azt
állattya, hogy énnékem is bűn borsánat, és ő-
rök élet ajándékoztatott légyen az egy Chri-
stusnak érdemeért.

Johan. 2. 6. 33. Qui recipit ejus testimonium, is ob-
signavit Deum veracem esse.

38. *Cur nostra bona opera non possunt esse
justitia coram Deo?*

Propterea, quod nostra etiam præstantissima quaque opera in hâc vitâ sint imperfecta.

Esa. 64. 6. 6. Omnes nostræ justitiæ sicut panniculus abjectissimus.

39. *Quomodo bona opera nostra nihil promerentur, cum Deus mercedem pro his promittat?*

Merces ea non datur ex merito, sed ex gratiâ.

Luc. 17. 6. 10. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus: nam quod debuimus facere, fecimus.

40. *Quid te consolatur Resurrectio carnis?*

Quod caro mea potentiâ Christi excitata, rursus animæ meæ unietur, & glorioso corpori Christi confirmabitur.

Phil. 3. 6. 41. Qui (Christus) transfiguravit corpus nostrum

Job. 3. 6. 33. A' ki bé-vészi az ő bizonyság tételét, az meg-petsétlette hogy az Isten igaz legyen.

38. *Miért nem lehetnek a' mi jó tselekedésink igazság az Istennek előtte?*

Annak-okaért, mert még a' mi leg drágalatosb jó tselekedetink-is tökéletlenek ez életben.

Esa. 64. 6. Minden mi igazságink olyanok mint a' havas aszfzonyi-állatnak tisztátalan ruhája.

39. *Hogy-hogy nem érdemlenek semmit a' mi jó tselekedésink holott az Isten jutalmat ígért azokért?*

Az a' jutalom nem adatik érdemből, hanem kegyelemből.

Luc. 17. 10. Ha mindeneiket meg tselekedéndetek is, a' mellyek néktek parantsoltattanak, még is azt mondgyátok: Haszontalan szolgák vagyunk, mert a' mit tselokedni tartoztunk azt tselekettük.

40. *Mitoda vigasztaltatásodra vagyont-nóked a' testnek fel-támadása?*

Hogy az én testem a' Christusnak hatalmával fel-támasztatván, ismét az én lelkemmel egygyesülni, és a' Christusnak disőfféges testünk hasonlatosságára formáltatni fog.

Philip. 3. 21. A' ki (a' Christus) által változtattya a'

nostrum humile, ut conforme fiat ejus corpori glorioso.

41. *Quam consolationem capis ex articulo de Vitâ æternâ?*

Quod post hanc vitam plenâ perfectâque beatitudine potiar.

2. Cor. 5. 2. In hoc suspiramus, expetentes domicilium nostrum, quod è cælo est, superindui.

De Sacramentis in genere.

42. *Quoniam sola fides nos Christi participes facit; unde hæc fides proficiscitur?*

A Spiritu sancto, qui eam per prædicationem Euangelii accendit, & per usum Sacramentorum confirmat.

Johan. 3. 5. Nisi quis fuerit genitus ex aquâ ex Spiritu, non potest introire in regnum Dei. Rom. 10. 17. Fides ex auditu est, auditus autem per verbum Dei. Matth. 28. 19. Docete omnes gentes, baptizantes eos.

43. *Quid sunt Sacramenta?*

Sunt sacra signa ac sigilla, seu pignora, à Deo instituta, ut per ea declaret

mi-alázatos testünket, hogy hasonló formájú legyen az ő ditsőfféges testéhez.

41. *Mitsoda vigasztalást vészesz ebből az ágazatból: Hiszem az örök életet?*

Hogy ez élet után tellyes és tökéletes boldogságom léfzen.

2, Cor: 5. 2. Azért fohászokunk, kívánván a' mi mennyei hajlékunkban öltözni.

A' Sz. Sacramentomokrol.

közönségesen.

42. *Mivel a' hit téfzen minket egyedül részesekké a' Christusban, honnan származik vallyon az a' hit?*

A' Szent Lélektől, ki azt az Evangeliumnak prédikáltatás által felgyulasztja, és a' Sacramentomokkal való éléffel meg erősíti.

Joh. 3. 5. Hanemha valaki vízből és Lélekből születendik, de nem mehet bé az Istennek országában. *Rom: 10. 17.* A' hit a' hallásbol vagyon, a' hallás pedig az Istennek igéje által. *Matth: 28. 19.* Tanitsatok minden nemzetfégeket megkeresztelvén őket.

45. *Mitsodák a' Sacramentomok?*

Istentől szeretherett szent jegyek és petsétek avagy zálagok, hogy azok által jelentse,

& obsignet singulis credentibus remissionem peccatorum.

Rom. 4. 11. Signum accepit circumcisionis, sigillum justitiæ fidei.

44 *Quot Sacramenta instituit Christus in novo fœdere?*

Duo: Baptismum, & sacram cœnam.

De Baptismo.

45. *Quid est Baptismus?*

Est primum Sacramentum novi Testamenti, docens & obsignans, me non minùs certò sanguine & Spiritu Christi à peccatis levari, quàm aquâ extrinsecus ablutus sum.

Marc. 1. 9. 4. Baptizabat Johannes, & prædicabat baptismum resipitentis ad remissionem peccatorum.

46. *Ubi promisit Christus, se nos sanguine & Spiritu suo abluturum?*

In institutione Baptismi, *Matth. 28. Marci 16.*

Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Qui

és petsételyle meg minden hiveknek bűnök
botsánattyát.

Rom. 4. 6. 11. Vőtte a' környűlmetélkedésnek je-
gyét, a' hitből való meg-igazulásnak petsétét.

44. *Hány Sácramentomokat szerzet Chri-
stus az új Testamentomban?*

Kettőt: A' Keresztiséget és a' Sz. Vatsorát.

A' Keresztsegről.

45. *Mitsoda a' Keresztiség?*

Az új Testamentomnak első Sacramentoma,
melly azt tanítja és meg-petséti, hogy én a'
Christusnak vérevel és lélkével az én bűneim-
ről szintén olly bizonyossan meg-tisztítottam,
a' mint külső-képpen a' vizzel az egyházi szol-
gától meg-mosattatom.

Marc. 1. 4. Keresztel vala János, és prédikállya va-
la a' meg-térésnek keresztiségét a' bűnöknek
botsánattyára.

46. *Hol igérte azt a' Christus, hogy ő minket
az ő vérevel és lélkével meg-mosogasson?*

A' Keresztiségnek szerzettetésében, *Matth.
28. Marc. 16.*

Mennyetek-el, és tanítsatok minden nem-
zetségeket, meg-keresztelvén őket az Atyá-
nak, a' Fiunak, és a' Szent Léleknek nevében.

Qui crediderit, & baptizatus fuerit, servabitur; Qui verò non crediderit, condemnabitur.

47. *Suntne etiam infantes baptizandi?*

Omninò: Nam cum ad foedus & Ecclesiam Dei pertineant, per Baptismum Ecclesiae Dei inserendi sunt.

Actor: 2. 39. Vobis facta est promissio, & liberis vestris.

De Coena Domini.

48. *Quid est Coena Domini?*

Est secundum sacramentum novi Testamenti, in quo Christus omnes fideles de fracto pane edere, & de poculo distributo bibere iussit, additâ promissione, animam meam non minùs certò ipsius corpore & sanguine ad vitam aeternam ab ipso pasci, quam panem, & vinum ore corporis percipio: Quae causa est, quod Christus panem vocat suum corpus, calicem verò suum sanguinem; quòdque Apostolus Paulus:

A' ki hiend és meg-keresztelkedéndik üdvözül, a' ki pedig nem hiend, el-kárhozik.

47. *Meg-kellé a' tetszemő gyermekiséket is keresztelni?*

Igen-is meg: Mert holott ōk-is az Istennek frigyéhez, és az Anyaszentegyházhoz tartoznak, a' kereszttség által bé kell az Istennek Anyaszentegyházában oltaniok.

Act. 2. 39. Tinéktek tétetett az ígért, és a' ti fiaitoknak.

Az Ur Vátsorájáról.

48. *Mitsoda az Ur Vátsorája?*

Az Új Testamentomnak második Sacramentoma, a' mellyben a' Christus minden hiveket az el-tördeltetett kenyérbőlenni, és az el-osztott pohárból innya parantsolt, illyen hozzá adatott ígérettel, hog' az én lelkem ō tőle az ōn-nön testével, és vérével szintén oly bizonyossan legeltetik az örök életre, a' melly bizonyossan a' kenyeret és a' bort, testi számmal el-vészem és meg-eszem, s' az az oka, hogya' Christus a' kenyeret ō testének, a' pohárt pedig ō vérének hija, és hogya' szent Pál Apostol-is a' kenye-

panem appellat communionem corporis Christi, & poculum communionem sanguinis ejus, *Matth. 26. 26. 27. 1. Cor. 10. 16.*

49. *Quo loco hoc Christus promisit?*

In institutione Cœnæ, quam Apostolus Paulus ex tribus Euangelistis, *Matthæo, Marco, & Luca* sic recitat, *1. Cor. 11.*

Dominus noster Jesus Christus eâ nocte, quâ proditus est, accepit panem, & gratiis actis fregit, ac dixit: *Accipite, edite, Hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur; hoc facite in mei recordationem.* Idem & poculum, postquam cœnassent, dicens: *Hoc poculum est novum foedus per meum sanguinem; hoc facite, quotiescunque biberitis in mei recordationem.* Quotiescunque enim ederitis panem hunc, & poculum hoc biberitis, mortem Domini annuntiate, donec venerit.

50. *Quibus accedendum est ad mensam Domini?*

kenyeret Christus testének, a' pohárt pedig az
 ő vérenek velünk való közöltetésének nevezi.
Matth. 26. 26. 27. 1. Cor. 10. 16.

49. *Holott ígérte Christus
 azt?*

A' szent Vatsorának szereztetésében, a' mel-
 lyet Szent Pál Apostol a' három Evangelisták-
 bol, Sz. Márhébol; Sz. Márkbol, és Sz. Lukás-
 bol így olvas. el; *1. Cor. 11.*

A' mi Urunk Jésus Christus az érfzaka, mel-
 lyen el. árultatott, vőtte a' kenyeret, és hálá-
 kat adván meg. szegte, és mondott: Vegyétek,
 egyétek, ez az én testem, melly ti érettetek
 meg. töretik, ezt tegyétek az én emlekezetem-
 re. Hasonlatos. képpen a' pohárt. is, minek u-
 tánna vatsoráltanak volna; mondván: E' po-
 hár új Testamentom az én vérem által: Ezt
 tegyétek az én emlekezetemre. Mert valame-
 nyiszor ejenditek e' kenyeret, és ijándgyátok
 ezt a' pohárt, az Urnak halálát hirdessétek mig-
 len el. jövend.

50. *Kiknek kell járulniok az Urnak
 asztalához?*

Azok.

Iis, qui seipfos probant, hoc est, qui verè dolent, se suis peccatis Deum offendisse; confidunt autem sibi eâ propter Christum remissa esse; quique desiderant magis ac magis in fide & integritate vitæ proficere. Secùs qui faciunt, non sunt admittendi vi clavium regni cœlorum.

1. *Cor.* 11. 28. Exploret quisque seipsum, & ita de pane illo comedat, & de poculo bibat.

51. *Quid sunt claves regni cœlorum?*

Prædicatio Euangelii, & Ecclesiastica disciplina; quibus cœlum resipiscentibus aperitur, non resipiscentibus autem clauditur.

Matth. 18. 6. 18. Amen dico vobis: Quæcunque ligaveritis in terrâ, erunt ligata in cœlo; & quæcunque solveritis in terra, erunt soluta in cœlo.

Azoknak, a' kik magokat meg-probállyák, azaz, a' kik valóban bánkodnak miatta, hogy ők az ő bűneikkel, az Istent meg-bántották, biznak peniglen, hogy azok őnélik a' Christu-
fért meg-vadnak botsátatván, és a' kik kíván-
nak az igaz hitben és a' fegyhetetlen életben,
naponként hová tovább mind inkább, inkább
éppülni. A' kik külfömben tselekesznek, azo-
kat a' menyország kultsainak erejekkel nem
kell fel-botsátani.

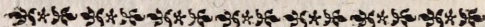
1. Cor. 11. & 28. Meg-probállyá ki ki magát, és ugy
egyek ebből a' kenyérből, s' ugy igyek ebből a'
pohárból.

51. *Mitsodák a' menyországnak
kultsai?*

Az Evangéliomnak prédikáltatása, és az A-
nyaszentegyházi fenyíték; a' mellyekkel a'
menyország a' meg-térőknek meg-nyitratik,
a' poenitentia tartatlanok előtt pedig bé-zá-
roltatik.

Matth. 18. 18. Bizony mondom tinéktek: Hogy
valamiket meg kötendetek e' földön, meg-lész-
nek az égben-is kötötve; és valamiket meg-
oldozándatok e' földön, meg-lésznek oldoz-
tatva az égben-is.

HAR-

PARS TERTIA

de

Hominis à miseriâ liberati
gratitudine erga
Deum.

52. *Cum ab omnibus miseriis sola Dei misericordiâ, propter Christum liberati simus, quid est, cur bona opera faciamus?*

Ut in omni vitâ nos erga Deum gratos declaremus; & ut nos ex fructibus de fide nostrâ certifimus; denique, ut vitæ nostræ integritate alios Christo lucrifaciamus.

Rom. 12. 6. 1. 2. Siftatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, placentem Deo, rationalem illû cultum vestrû: & ne vos configurate seculo istî, sed transformate vos per renovationem mentis vestræ ad hoc, ut probetis, quæ sit voluntas Dei, bona illa, placens, & perfecta. 2. Pet. 1. 10. Studete vocationem & electionem vestri firmâ efficere. Matt. 5. 16. Sic luceat lux vestra corâ hominû.

* * * * *

HARMADIK RESZ

A

Nyavalyáságból meg-szabadított embernek Istenhez való hála-adoságáról.

52. Holott minden nyavalyás voltunkból csak az Istennek irgalmaságával, a' Christusért, szabadítottunk légyen meg, miért kell tehát még is jót tselekednünk?

Hogy minden mi életünkben mi magunkat az Istenhez hála-adóknak lenni meg-mutassuk: és hogy mi a' minnen hitünk felől annak gyümöltseiből bizonyosfokká legyünk: végezetre hogy a' misegyheterlen életünkkel egyebeket is a' Christusnak meg-nyerjünk.

Rom. 12. 6. 1. 2. Allásátok a' ti testeiteket élő, szent és Isten előtt kedves áldozatul, ama' ti-okos tiszteleteteket, és ne formálljátok magatokat e' világhoz, hanem változtassátok-el magatokat a' ti elméteknék meg újulása által erre, hog' meg bizonyítsátok, mellyik légyen az Istenek jó, kedves, és tökéletes akaratja. 2. *Per. 1. 10.* Igyekezetek a' ti hivataltokat és választástokat erősíteni. *Matt. 5. 16.* Ugy tündökljék a' ti világságtok

minibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.

53. *Quæ sunt bona opera?*

Quæ ex vera fide, secundum legem Dei fiunt, & ad ejus solius gloriam referuntur.

Rom. 14.23. Quicquid non fit ex fide, peccatum est
Ephes 6.17. Recipite gladium spiritus, hoc est, verbum Dei. *1. Cor 10.31.* Omnia ad gloriam Dei facite.

De Lege Dei.

54. *Quid est Lex Dei?*

Ita sonat *Exod. 20. Deut. 5.*

Locutus est Deus omnia verba hæc:

Primum Præceptum.

Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te ex Ægypto, domo servitutis. Non habebis deos alienos in conspectu meo.

Secundum præceptum.

Ne sculpas tibi simulacrum, nec ullam imaginem effingas eorum, quæ aut supra sunt in cœlo, aut infra in terrâ, aut in aquis sub terrâ; neque

ságtok az emberek előtt, hogy látsak a' ti jó tselekedeteket, és ditsőítsék a' ti mennyei Atyá-
tokat.

53. *Mellyek a' jó tselekedetek?*

A' mellyek igaz hiból az Isten törvénye-
szerént léznek, és tsak az ő nevének ditsőffé-
gére viternek.

Rom. 14. 23. Valami hiból nintsen bűn az. *Eph. 6.*

17. Vegyétek fel az idvőffégnek fegyveret, az
az, az Istennek igéjét. *1. Cor. 10. 31.* Mindene-
ket az Isten ditsőffégére mivellyetek.

Az Istennek Törvényéről.

54. *Mitsoda az Istennek Törvénye?*

Az így vagyon *Exod 20. Deut. 5.*

Szolla Isten mind ezeket az igéket:

Első parantsolat.

En vagyok a' te Urad Istened, ki tégedet
az Egyiptumból, a' szolgálatnak házából, ki-
hozatalak, ne legyenek tenéked idegen Istenid
én előttem.

Második parantsolat.

Ne faragj magadnak bálvány képet, sem
semmi hasonlatosságot ki ne formállyad
azoknak, a' mellyek vagy oda fel az égben
vagyunk, vagy itt alatt e' földön, avagy a'

50 CATECHISMUS.
neque incurves te illis, neque colas
ea. Ego enim sum Dominus Deus
tuus, fortis zelotes, vindicans pec-
cata patrum in filiis, idque in tertiâ
& quartâ progenie eorum, qui ode-
runt me, & misericordiâ utens in
millesimam eorum, qui diligunt
me, & observant præcepta mea.

Tertium præceptum.

Ne usurpes nomen Domini Dei
tui temerè. Neque enim Dominus
dimittet eum impunitum, qui no-
men ejus vanè usurpaverit.

Quartum præceptum.

Memento ut diem Sabbathi fan-
ctifices; sex diebus operaberis, & fa-
cies omne opus tuum. At septimo
die erit Sabbatum Domino Deo
tuo: Non facies ullum opus, nec tu,
nec filius tuus, nec filia tua, nec ser-
vus tuus, nec ancilla tua, nec ju-
mentum tuum, nec advena, qui est

intra

föld alatt a' vizekben; se megne hajtsad magadat azoknak; se ne tisztellyed őket. Mert én vagyok a' te Urad Istened az erős boszszukodó, ki meg boszszulom az Atyáknak vértkeket a' fiakban, harmad és negyed iziglena' kik engemet gyűlölnék, és irgalmasságot tselekefzem ezer iziglen azokkal, a' kik engemet szeretnek, és az én parantsolatimat meg tartják.

Harmadik parantsolat.

A' te Uradnak Istenednek nevét hejában ne emlitsed, mert nem hadgya az Ur büntetés nélkül azt, a' ki az ő nevét hejában említi, a' vagy nevezi.

Negyedik parantsolat.

Meg emlekezzél róla, hogy a' Szombatot meg tisztellyed; Hat napokon munkálkodgyál, és minden te dolgaidát tegyed: De a' hetedik napon a' te Uradnak Istenednek Szombattya léfzen. Semmi dolgot azon ne tégy, se te, se fiad, se leányod, sem semminémű barmod, sem pedig az jóvvény melly a' te

intra portas tuas. Nam sex diebus fecit Deus coelum, terram, mare, & quaecunque in eis sunt, & requievit die septimo, ideoque benedixit diei Sabbathi, & sanctificavit eum.

Quintum praeceptum.

Honora patrem tuum & matrem tuam, ut diu vivas in terrâ, quam tibi Dominus Deus tuus daturus est.

Sextum praeceptum.

Non occides.

Septimum praeceptum.

Non committes adulterium.

Octavum praeceptum.

Non furaberis.

Nonum praeceptum.

Non dices contra proximum tuum falsum testimonium.

Decimum praeceptum.

Non concupisces domum proximi tui, nec concupisces uxorem proximi tui, nec servum ejus, nec ancillam

kapudon belől vagyon. Mert hat napokon teremté az Ur a' mennyet, a' földet, a' tengert, és miad azokban lévő állatokat, és a' hetedik napon meg-nyugovék, annak-okaért meg-áldá az Ur a' Szombatot, és meg-szentelé azt.

Eötödik parantsolat.

Tiszteljed a' te Atyádat és Anyádat, hogy hofzszú ideig ély e' földön, a' mellyet a' te Urad Istened ád tenéked.

Hatodik parantsolat.

Ne ölly.

Hetedik parantsolat.

Ne paráznáلكodgyál.

Nyolczadik parantsolat.

Ne lopj.

Kilentzedik parantsolat.

Ne mondgy a' te felebarátod ellen hamis-tanu-bizonyságot.

Tizedik parantsolat.

Ne kívánnyad a' te felebarátodnak há-zát, se ne kívánnyad azon te fele-barátod-nak feleségét, se szolgáját, se szolgáló leá-

54. CATECHISMUS:
lam, nec bovem, nec asinam, nec
quicquam eorum, quæ sunt proximi
tui.

55. *Quomodo dividuntur hæc præcepta?*

In duas tabulas, quarum prior quatuor
præceptis tradit, quo pacto nos erga Deum ge-
ramus; posterior, sex præceptis, quæ officia
proximo debeamus.

Deut. 4. 13. Inscriptit (Jehovah) decem illa verba
duabus tabulis lapideis.

56. *Quid postulat Deus in primo
præcepto?*

Ut fugiam omnem idololatriam; unicum
autem & verum Deum rectè agnoscam, ipsi-
que soli fidam.

Matth. 4. 10. Dominum Deum tuum adorabis &
illi soli servies.

57. *Quid postulat secundum
præceptum?*

Ne Deum ullâ imagine aut figurâ exprima-
mus, néve ullâ aliâ ratione colamus, quam in
verbo suo præcepit.

Esa. 40. 18. Cui assimilabitis Deum fortè, & quam
similitudinem comparabitis ei? *Deut. 12. 8. 32.*

Vnam quamque rem, quâ ego præcipio vobis,
eam.

nyát, se ökrét, se szamarát, sem semmijét, valami a' te felebarátodé.

55. *Mi módon szentnek-ezek a'
parantsolatok?*

Kéttáblákra: Az első négy parantsolattal azt adgya előnkben, miképpen kelleffek minékünk magunkat az Istenhez viselőünk. A' második pedig hat parantsolattal azt, mivel tartozunk felebarátunknak.

Deut. 4. 13. Bé-irta (Isten) azokat a' tiz igéket két-két táblákban.

56. *Mit kíván Isten az első parantsolatban?*

Hogy minden bálvány imádást el-távoztassak; az egy igaz Istent pedig igazán meg-ismérjem, és egyedül ő benne bizzam.

Matth. 4. 10. A' te Uradat Istenedet imádgyad, és csak egyedül neki szolgály.

57. *Mit kíván a' második parantsolat?*

Hogy az Istent semminémű képen, avagy ábrázatban, ki ne formálljuk, sem valami egyéb módon ne tiszteljük, hanem csak a' mint az ő igéjében parantsolta.

Esa 40. 18. Mihez hasonlítottok az erős Istent, és micsoda hasonlatóságot vettek ő véle egyben?

Deut. 12. 32. Valamit én parantsolok tinéktek; s

eam observantes facite; ne addito ei, neque detrahitur ex eâ.

58. *Quid sancit Deus in tertio precepto?*

Ut sacrosancto ipsius nomine non nisi summâ cum religione ac veneratione utamur.

Psal. 35. 27. Dicent jugiter: Magnificetur Jehovah. *Jer.* 5. 6. 12. Ementuntur Jehovam.

59. *Quid precepit Deus in quarto precepto?*

Ut ministerium verbi, & Scholæ conferventur; utque ego cum aliis studiose coetûs divinos frequentem, denique ut in omni vitâ à pravâ actionibus vacem, atque ita sempiternum Sabbathum in hâc vitâ exordiar.

Ezech. 20. 12. Sabbatha mea dedi eis, ut essent signa inter me & eos, & scirent, quod ego sum Dominus sanctificans eos. *Actor.* 2. 6. 42. Erant autem perseverantes in doctrinâ Apostolorum, & communicatione, & fractione panis & orationibus.

60. *Quid*

azt meg-őrizzétek, és semmit ahhoz se ne tegyetek, se benne el ne vegyetek.

58. *Mit hágy Isten a' harmadik parantsolatban?*

Hogy az ő szentséges nevével külfömben nem, hanem csak nagy tisztelettel és bősülettel éllyünk.

Pfal. 5. 7. Mondgyuk szüntelenül: Magasztaltassék az Ur. *Jerem.* 5. 12. Hazudván meg-tagadgyák az Urat.

59. *Mit parantsol Isten a' negyedik parantsolatban?*

Hogy az Anyaszentegyházbéli szolgálat és a' Scholák meg. tartassanak, és hogy én egyebekkel egygyütt a' Izent gyülekezeteket szorgalmatosán gyakorollyam: végezetre hogy tellyes életemben a' vétkeztelenedétektől magamat meg-tartoztassam, és ekképpen amaz örökké való Szombatot ebben az életben elkezdgyem.

Ezech. 20. 12. Az én Szombatimat adtam ő nékik hogy lennének jegyek én közöttem és ő közötök, és meg-tudnák, hogy én vagyok az Ur, a' ki őket meg-Izentelém. *Mat.* 2. 42. Foglalatosságok valának az Apostoloknak tudományokban; jofzágoknak egymással való közöltetésében; a' Kenyernek meg-törtetésében, és a' Könyörgésben.

60. *Quid nobis Deus injungit in quinto praecepto?*

Ut omnibus qui nobis praesunt, debitum honorem, amorem, & fidem praestemus.

Rom. 13. 1. Omnis anima potestatibus superminuentibus subiecta esto.

61. *Quid flagitat Deus in sexto praecepto?*

Prohibendo caedam, docet, se radicem & originem caedis, iram scilicet, odium, & vindictae cupiditatem pro caede ducere.

1. Joh. 3. 6. 15. Quisquis oderit fratrem, homicida est.

62. *Qua est sententia septimi praecepti?*

Omnam turpitudinem nos detestari debemus, contraque temperanter, modestè & castè vivere oportere.

1. Theff. 4. 6. 3. 4. Haec est voluntas Dei, sanctificatio vestri, ut abstineatis à scortatione; ut sciat vestrum unusquisque suum vas possidere in sanctificatione & honore, non in morbo cupiditatis.

63. *Quid*

60. Mit ad nekünk előnkben az Isten az ötödik parantsolatban?

Hogy mindenekhez, a' kik mi előttünk járnak, illendő tisztességgel, szeretettel és hűséggel legyünk.

Rom: 13. 1. Minden lélek a' felső hatalmatságoknak alájok vetteffék.

61. Mit kíván az Isten a' hatodik parantsolatban?

Tiltván az öldöklést, azt tanítja, hogy ő az öldöklésnek gyökerét és eredetét is, úgy mint a' haragot, irigységet, és a' boszszuálásra való kívánságot, öldöklés gyanánt tartja.

1. Joh. 3. 15. Valaki gyűlöli az ő atyafiát, gyilkos az.

62. Micsoda értelme a' hetedik parantsolatnak?

Hogy minden fertelmességet minékünk úrálunk kelleffék, és ellenben mértékletesen, szemérmesesen és tisztán éllyünk.

1. Theff. 4. 3. 4. Ez az Istennek akarattya, a' ti megiszentelttetétek, hogy megtartoztassátok magzatokat a' pajkosságtól, hogy tudgya ki ki közületek birni az ő edényét szentségben és tisztességben, nem kívánságnak nyavalyájában.

CATECHISMUS.

63. *Quid vetat Deus octavo
præcepto?*

Furti nomine comprehendit, quicquid est:
malarum artium, quibus aliena captamus: nec
non omnem avaritiam, & divinarum dono-
rum abusum.

2. *Theff.* 4. 6. Ne quis opprimat, & habeat quæstui
in negotio fratrem suum. 1. *Cor.* 6. 10. Neque a-
vari, neque rapaces regni Dei hæreditatem pos-
sident. *Prov.* 30. 8. 9. Ale me cibo demens
mei, ne satiatus mentiar, & dicam: Quis est Je-
hovah?

64. *Quid exigit nonum præ-
ceptum?*

Ut omnis generis mendacia fugiam, veri-
tatem constanter profitear, famam denique
illorum defendam.

Eph. 4. 25. Deposito mendacio loquamini verita-
tem quisque cum proximo suo.

65. *Quid prohibet decimum præ-
ceptum?*

Ne vel minimâ cupiditate aut cogitatione
adversus ullum Dei præceptum corda nostra
sollicitentur.

63. *Mit tilt Isten a' nyoltzadik parantsolatban?*

A' lopásnak neve alatt bé-foglal mindenféle gonosz mesterségeket, a' mellyekkel az másén kapdosunk, és minden fősvéniséget, és az Isten ajándékival gonoszul való élést:

1. *Theff. 4:6.* Senki meg ne nyomorítsa, se meg ne tsallya az ő atyafiát. 1. *Cor. 6:10.* Sem a' fősvények, sem a' ragadozók, az Isten országának öröklését nem bírják. *Prov. 30. 8. 9.* Táplálynegem szük eledellel, hogy meg-elégedvén meg ne tagadgyalak, és azt ne mondgyam: Kicsoda az Jehovah?

64. *Mit kíván a' kilentzedik parantsolat?*

Hogy mindennemű hazugságokat el-távoztassak, az igazságot álhatatosan meg-valyam, és végezetre egyebeknek jó hireket nevetek oltalmazzam.

Ephes 4, 25. Le-tévén a' hazugságot szollyatok igazságot egygyen egygyen a' ti felebarátotokkal.

65. *Mit tilt a' tizedik parantsolat?*

Hogy csak valami kisebb kívánságtól avagy gondolattól is az Istennek valamellyik parantsolatya ellen a' mi sziveink ne szorgalmaztassanak avagy izgattassanak.

Rom. 7. 7. Concupiscentiam non nossem esse peccatum, nisi lex dixisset: Non concupisces,

66. *Cur Deus vult legem suam adeò severe predicari, cum nemo in hac vitâ eam perfectè servare possit?*

Ut agnoscamus, quanta sit naturæ nostræ ad peccandum propensio, tantòque avidiùs justitiam in Christo expetamus. Deinde & gratiam Spiritûs sancti exploremus, quo in dies magis ac magis ad imaginem Dei renovemur.

Rom. 7. 6. 25. Idem ego mente quidem servio legi Dei, carne verò legi peccati. *1. Cor. 9. 6. 24.* Sic currite, ut prehendatis.

De Præcatione.

67. *Quomodo gratiam Spiritûs sancti & reliqua Dei dona debemus petere?*

Id nos Christus docet *Matth. 6. Luc. 11.*

Pater noster qui es in cœlis:

1. Sanctus

Rom. 7. 7. A' kívánságot nem tudtam volna, hogy bűn legyen, ha a' Törvény nem mondotta volna: Ne kívány.

66. *Miért akarja az Isten az ő Törvényét olyan keményen hirdettetni, holott senki nints a' ki azt tökéletesen meg-tarthatná?*

Hogy meg-ismérjük melly igen nagy hajlandósága legyen a' mi természetünknek a' vétkezésre, és annyival áhítatosban kívánnjuk a' Christusban való meg-igazulást. Továbbá, hogy a' Sz. Léleknek kegyelmét-iskérjük, hogy napról napra mind inkább inkább meg-újítassunk az Istennek ábrázattýára.

Rom. 7. 25. Azon én elmém-mel szolgállok ugyan az Isten törvényének, de testemmel a' bűnnek törvényének. 1. Cor. 9. 24. Ugy fuffatok hogy a' jutalmat el-vehesse'tek.

Az Imádságról, avagy Könyörgésről.

67. *Miképpen kell a' Sz. Léleknek kegyelmét és az Istennek több ajándékát kérnünk?*

Arra minket meg-tanít Christus Urunk. *Matth. 6. és Luc. 11.*

Mi Atyánk, ki vagy a' mennyekben: :
1. Szent-

64. CATECHISMUS.

1. Sanctificetur nomen tuum. 2. Adveniat regnum tuum. 3. Fiat voluntas tua, quemadmodum in cœlo, sic etiam in terrâ. 4. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. 5. Et remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris. 6. Et ne nos inducas in tentationem sed libera nos à malo. Quia tuum est regnum, & potentia, & gloria, in secula, Amen.

68. *Cur precipit Christus, ut ita Deum compellemus: Pater noster?*

Ut convenientem Dei filiis reverentiam & fiduciam in nobis excitet, nimirum Deum, quæ verâ fide ab eo petimus, nobis multo minus negare, quàm parentes nostri nobis bona terrena denegant.

Matth. 7. 11. Si vos, qui mali estis, nostis bona dare liberis, quanto magis Pater ille vester, qui est in cœlis, dabit bona iis, qui petierint ab ipso?

69. *Cur additur: Qui es in cœlis?*

Ne

1. Szenteltesselek a' te neved 2. Jöjdon a' te országod. 3. Légyen a' te akaratod, miképpen a' menyben azonképpen itt e' földön. is. 4. A' mi mindennapi kenyerünket add meg minékünk ma. 5. Es borsásd meg minékünk a' mi vétkeinket, a' miképpen mi. is meg. borsátunk ellenünk vétkezteknek. 6. Es ne vigy minket a' kísértetben, de szabadíts meg minket a' gonosztól. Mert tiéd az ország, a' hatalom, és a' ditsőség, mind örökkön örökké, Amen.

68. *Miért parantsolta a' Christus hogy az Isten így szolitsuk meg: Mi Atyánk?*

Hogy mi bennünk Isten fiaihöz illendő bősületeset és bizodalmat szerezzen affelől, hogy tudni illik az Isten azokat a' mellyeket igaz hitel ő tőle kérünk, semmivel inkább meg nem tagadgya tőlünk, mint a' mi szüléink e' földi jókat.

Math. 7:11. Hogy ha ti a' kik gonoszok vagytok a' ti fiaitoknak tudtok jó ajándékokat adni, mennyivel inkább a' ti mennyei Atyátok ad jókat azoknak, a' kik ő tőle kérnek.

69. *Miért adatik hozzá ez is: Ki vagy a' mennyekben?*

Hogy

Ne de cœlesti majestate Dei quippiam terrenum cogitemus: & simul, ut ab ejus omnipotentiâ, quæcunque nobis necessaria sunt, expectemus.

Actor 17.24. Deus ille, qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt, cum sit cœli & terræ Dominus, in templis manu factis non habitat.

70. *Quæ est prima petitio?*

Sanctificetur nomen tuum; *hoc est*: Da, ut gloriam tuam omnibus rebus præponamus.

Psal. 113.6.3. Ab ortu solis usque ad occasum ejus sit laudatum nomen Jehovæ. *Psal.* 115.6.1. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

71. *Quæ est secunda petitio?*

Adveniat regnum tuum; *hoc est*: Da, ut secundum nominis tui gloriam, salutem æternam, seu regnum gloriæ, nobis proponamus in regno potentia, & gratia.

Phil. 3.14. Unum ago, ea quidem, quæ à tergo sunt, obliviscens, ad ea verò quæ à fronte sunt, contendens, scopum versus feror, ad præmium supernæ vocationis Dei, quæ est in Christo Je-

su.

C A T E C H I S M U S.

67

Hogy az Istennek mennyei Felsége felől semmi földi dolgot ne gondollyunk, és egyszer s mind hogy mindeneket, a' mellyek minékünk szükségesek, az ő mindenhatóságától várjunk.

Act. 17. 24. Az Isten a' ki teremtette e' világot és mindeneket a' mellyek ebben vannak, mivel földnek, menynek Ura, kézzel tsináltatott templomban nem lakozik.

70. *Mellyik az első kérdés?*

Szenteltessék a' te neved, az az: Adgyad, hogy a' te ditsőffégedet minden dolgoknál elébb tegyűk.

Psal. 113. 3. Nap-kelettől fogván mind nap nyugotiglan, ditsiretes légyen az Urnak neve. *Psal.* 115. 1. Nem nekünk, Uram, nem nekünk, hanem a' te nevednek adgyad a' ditsőfféget.

71. *Mellyik a' második kérdés?*

Jöjön a' te országod; az az: Adgyad hogy a' te nevednek ditsőffégeszerént függesszűk előnkben az örök idvőfféget avagy a' ditsőffégnék országát, a' hatalomnak és kegyelemnek országában.

Phil. 3. 14. Egy dolgot tselekezzem hogy azokat a' mellyek hátam meget vannak el felejtven, azokra penig, a' mellyek előttem vannak, igyekezzven, a' czél felé futok, az Istenek a' Christususban való mennyei hivataljának jutalmának el-vételére.

72. *Melyik*

72. *Quæ est tertia petitio?*

Fiat voluntas tua, quemadmodum in cœlo sic etiam in terrâ; *hoc est*: Ut voluntati propriæ renuntiantes, tuæ voluntati promptè pareamus, quemadmodum faciunt Angeli in cœlo.

Matt. 16. 24. Qui me vult sequi, abneget seipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. *Psal. 143. 10.* Doce me facere voluntatem tuam.

73. *Quæ est quarta petitio?*

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; *hoc est*: Suppedita nobis omnia, quæ ad hanc vitam sunt necessaria.

Prov. 30. 8. Paupertatem aut divitias ne des mihi: ale me cibo dimensi mei.

74. *Quæ est quinta petitio?*

Remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris: *hoc est*: nobis miseris peccatoribus peccata nostra ne imputes: quemadmodum nos quôque hoc tuæ gratiæ testimo-

72. *Mellyik a' harmadik kérdés?*

Légyen a' te akaratod, miképpen a' mennyben azenképpen itt e' földön is; *az az*: Adgyad hogy a' minnen magunk faját akarattyát hátra hagyván, a' te akaratodhoz kész engedelmesféggel legyünk, a' miképpen az Angyalok az égben tselekesznek.

Matth 16.24. A' ki engemet követni akar, tagadgya meg önnön magát, és vegyefel az ő keresztit s' kövessen engemet. *Pf: 143.10.* Taníts meg engemet a' te akaratodat tselekednem.

73. *Mellyik a' negyedik kérdés?*

A' mi mindennapi kenyerünket add-meg minékünk ma; *az az*: Szolgáltass ki minékünk mindeneket, valamellyek ez életnek tápláltatására szükségesek.

Prov. 30.8. Szegénységet, avagy gazdagságot ne adgy énnékem, hanem táplálly engem hozzám illendő rendelt koftal, és eledellel.

74. *Mellyik az ötödik kérdés?*

Botsádj meg minékünk a' mi bűneinket, a' mi képpen mi is meg-botsátunk ellenünk vértetteknek; *az az*: Minékünk nyavalyás bűnösöknek a' mi bűneinket ne tulajdonítsad: a' mi képpen mi ezt a' te mi hozzánk való kegyelmednek bizonyosságát

70 CATECHISMUS.
testimonium in cordibus nostris sentimus,
quod propositum habemus omnibus ignosce-
re.

Matth. 5. 6. 14. 15. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cœlestis debita vestra. Si autem non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec dimittet vobis Pater vester peccata vestra.

75. *Quæ est sexta petitio?*

Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo; *hoc est*: Quoniam diabolus, mundus, & caro nos continenter oppugnant; tu nos Spiritus tui robore firmes, ne in hoc spirituâli certamine succumbamus, sed integram tandem victoriam obtineamus.

Psal. 143. 10. Spiritu tuo bono deduc me per terram planam. *Matth. 26. 45.* Vigilate & orate, ne introeatis in tentationem. Spiritus quidem est promptus, sed caro infirma.

76 *Quomodo concludis precationem tuam?*

Quia tuum est regnum, & potentia, & gloria, in secula; *hoc est*: Omnia hæc

ságát a' mi sziveinkben érezzük, hogy el- szánt-
szándékunk legyen. a' mindeneknek való meg-
botsátásra.

Matt. 6. 14. 15. Ha meg bortsátándgyátok az em-
bereknek az ő bűneiket, meg fogja bortsátani
tinéktek is a' ti mennyei Atyátok a' ti bűnei-
teket. Ha pedig len ti meg nem bortsátándgyá-
tok az embereknek az ő bűneiket, a' ti mennyei
Atyátok is nem fogja meg-bortsátani, tinéktek
a' ti vétkeiteket.

75. *Mellyik a' hatodik kérdés?*

Es ne vigy minket a' kísértetben, de szabá-
dits meg minket a' gonosztul; az az: Mivel
az ördög, é' világ, és a' minden testünk minket
szüntelenül ostromolnak; te minket a' te lel-
kednek erejével erőssíts meg, hogy ebben a'
lelki tufakodásban meg ne győzettefsünk, ha-
nem végre tellyes diadalmat vegyünk.

Psal. 143. 10. A' te jó lelked vezérellyen engemet
egyenes földön. *Matt. 26. 45.* Vigyázzatok és
imádkozzatok, hogy kísértetben ne esletek. A'
lélek kész ugyan, de a' test erőtelen.

79. *Mimódon rekeszted-bé a' te
imádságodat?*

Mert tiéd az ország, a' hatalom és a'
ditsőség, mind örökkön örökké; az az: Mind
ezeket

hæc à te petimus, quia nobis & vis, & potes largiri. Atque hæc quidem ideò petimus, ut ex iis ad nomen tuum omnis gloria redeat.

1. *Chron.* 28. 6. 11. 12. Tua est, ò Jehova, magnitudo, & potentia, & gloria, & æternitas, ac majestas, imò omnia in cœlo & in terrâ. Tuum est, Jehova, regnum, ut qui te extollis supra omnia in caput. Nam divitię ac gloria à facie tuâ sunt, & tu dominium habes in omnia, & in manu tuâ vis & potentia magnificandi & confirmandi rem quamlibet.

77. *Quid sibi vult particula,*
Amen?

Rem certam ac ratam esse.

2. *Cor.* 1. 20. Quotquot sunt promissiones Dei, in ipso (Christo) sunt Etiam, & in ipso sunt Amen.

F O R M U L Æ P R E - C U M.

Formula generales.

Auxilium meum sit à Domino, qui fecit
cœlum & terram, *Psal.* 121. 1.

Auxilium nostrum in nomine Jehovæ, qui
fecit cœlos & terram, *Psal.* 124. 8.

In no.

ezeket te róled kérjük, mert minékünk mind meg-adhatod, s' mind meg-akarod adni. Es ezeket azért kérjük, hogy ezekből minden ditsőffega' te nevedre rérjen.

1. Chron. 29. 11. 12. Tiéd, ó Jehova, a' nagyság, a' hataló, a' ditsőffeg, az örökké valóság, és a' Fel-feg, sőt tiéd mindenek, valamik a' menyben és a' földön vannak; tiéd ó Jehova, az ország, ugy mint ki fel-magasztalod magadat, hogy légy minden fejedelmeknek felette. Mert a' gazdag-ság és a' ditsőffeg mind a' te ortzád előtt van-nak, és te uralkodol mindeneken: a' te kezed-ben vagyon mindenek fel-magasztaltatására, és meg-erőfittetésére való erő és hatalom.

17. Mit akar ez igétske: Amen?

Hogy a' dolog bizonyos, és erős légyen.

1. Cor. 1. 20. Az Istennek valamennyi igéreti van-nak, ő benne (a' Christusban) Ugyanok és A-menek.

K Ö N Y Ö R G E S E K N E K

F O R M A I.

Közönseges könyörgésnek formái.

AZ én fejedelmem légyen az Úrtól, a' ki te-remtette az eget és a' földet. *Pfal. 111. 1.*

A' mi fejedelmünk légyen e' Jehovának ne-veben, ki teremtette az eget, és a' földet.

Pfal. 124. 8.

D

Atyá-

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti,
Matth. 28. 19.

Gratia Domini Jesu Christi, & charitas
Dei, & communicatio Spiritus sancti, sit
cum omnibus vobis, Amen. *2. Corinth. 13.*
v. 13.

Regi æterno incorruptibili, invisibili, soli
sapienti Deo, honor sit, & gloria, in secula se-
culorum. *1. Tim. 1. 17.*

Precatio matutina.

Omnipotens, misericors Deus, agimus ti-
bi gratias, quòd nos per hanc noctem ad-
eò clementer custodieris, & in hunc usque
diem nobis vitam produxeris. Rogamus, ut nos
etiam hoc die protegas, & nobis gratiam lar-
giaris, quòd eum totum ad tuam unius glo-
riam, & aliorum utilitatem referamus. Effi-
ce præterea clementissime Pater, ut pri-
mum semper quæramus regnum tuum, & ju-
sticiam tuam, nihil dubitantes, quin sic agen-
tibus cætera omnia sis adjecturus. Libera

nos

Atyának, Fiúnak, és szent Léleknek nevében, *Matth. 28. 19.*

Az Ur Jესus Christusnak kegyelme, és az Istennek szerelme, és a' sz. Léleknek közöltetése, légyen mindnyájunkal, Amen. *2. Cor. 13. 13.*

A' romolhatatlan, láthatatlan, örökké való Királynak, az egyedül való bölts Istennek, légyen tisztesség és dicsőség mind örökkön örökké, Amen. *1. Tim. 1. 17.*

Reggeli Könyörgés.

Mindenható irgalmas Isten, halálat adunk mi tenéked, hogy minket ez éjelen illy kegyelmesen meg-öriztél, és hogy a' mi életünket mind e' mái napiglan nyújtottad. Kérünk tégedet, hogy oltalmazz meg minket e' mái napon-is, és adgyad a' te kegyelmedet, hogy ezt a' napot-is egészen csak egyedül a' te dicsőségedre, és egyebeknek háznokra rendellyük. Tselekedgyed annak-fellette, kegyelmes Atyánk, hogy előszőr-is mindenkor a' te országodat és a' te igazságodat keressük, semmit nem kételkedvén benne, hogy így tselekedvén a' többit-is mind hozzájok nem adnád. Szabadíts

nos ab omni metu & periculis, quibus in hoc mundo omnibus momentis expositi sumus. Consolare & confirma, quotquot animo vel corpore sunt afflicti. *Pater noster, &c.*

Precatio vespertina.

Domine Deus, cœlestis Pater, agimus tibi gratias, quod nos per hanc diem ad eum clementer custodieris, nosque assidue tot beneficiis cumules. Largire etiam, ut somno moderatè utentes, non ignavix, sed necessitati consulamus. Interea autem, dum somnum capimus, nos ab omni periculo tuere: & quemadmodum nunc nox omnia tenebris involvit, sic tu omnia nostra peccata sepeli. Largire etiam quietem & consolationem omnibus, qui cum morbis aut aliis calamitatibus consistant. *Pater noster, &c.*

Precatio ante concionem.

Domine Jesu, quia hac est voluntas Dei, ut studiosè divinos cœtus frequentem, verbum ipsius diligenter audiam, utar sacramentis, & precibus publicis meas, queque adjun-

meg minket minden félelemtől és veszedelmektől, mellyeknek e' világon minden szempillantásokban czélul ki tétettünk. Vigasztald és erőssítsd meg valakik vagy lélekben vagy testben nyomorgattnak. *Mi Atyánk, &c.*

Estvéli Könyörgés.

VR Isten, mi mennyei Atyánk, hálákat adunk néked, hogy minket e' máinapon illy kegyelmesen meg-öriztél, és minket szüntelen, ennyi sok jótéteményiddel megtetész. Engedgyed azt is, hogy az álommal mértéketesen élvén, azzal nema' restelkedésre, hanem a' szükségre éllünk. Az idő alatt peniglen míg mi aluszunk, minket minden veszedelemtől oltalmazz meg, és miképpen hogy mostán az éjmindenket az ő szeretésével elborít, ugy te minden mi bűneinket remesdel. Adgy nyugodalmat, és vigasztalást is mindeneknek, a' kik betegségekkel és egyéb nyomoruságokkal tusakodnak. *Mi Atyánk, &c.*

Prédikáció előtt való könyörgés.

VRám Jesus, mivel ez az Istennek akarattya, hogy a' szent gyülekezeteket szorgalmatosan gyakorollyam, az ő igéjét serényé halgassam, a' Sacramentomokkal éllyek, és a' közönséges kö-

adjungam, fac ut experiar veritatem promissionis tuæ: Ubi sunt duo vel tres coacti in nomine meo, illic sum in medio eorum. *Aperit cor meum, ut semen verbi divini cadat in terram bonam, ibique edat fructum centuplum, & mihi sit odor vitæ ad vitam. Pater noster, &c.*

Precatio post concionem.

Domine Jesu, ago tibi gratias, quod verbo tuo latificasti cor meum. Da, ut fiam effector dulcissimi hujus sermonis, nec auditor solum; vacemq; in omni vitâ à pravis actionibus, atque ita sempiternum Sabbatum in hæc vitâ exordiar. Pater noster, &c.

Benedictio Mensæ.

Oculi omnium in te sperant, Domine, & tu das escam eis in tempore oportuno, aperis tuam manum tuam, & implet omne animal benedictione. Psal. 145. v. 15. 16.

Domine Deus Pater cælestis, benedic nobis, & his donis, quæ de tuâ largitate sumemus, per Filium tuum, Dominum nostrum, Jesum Christum, Amen. Pater noster, &c.

Gratiarum actio post Mensam.

Agim⁹ tibi gratias, Domine Deus Pater cælestis, pro his tuis donis, quæ de tuâ largitate
jam...

nyörgésekhez az enyimet-is adgyam; adgyad, hogy ama' te igiretednek igazságát meg-tapasztaljam: *Valahol ketten vagy hárman öszve gyűltenek az én nevémben, ott vagyok ő közöttök.* Nyisd meg az én szivemet, hogy az Isten igéjének magva esék az jó földbe, és ott teremjen százannyi gyümölcst, és legyen énnékem életnek illatya az életre. *Mi Atyánk, &c.*

Prædication után való Könyörgés.

V Ram Jesus, hálákat adok tenéked, hogy a' te igéddel meg-örvendeztetted az én szivemet. Adgyad, hogy legyek ennek az édesfűges igének meg-tseleki dójé s' nem csak halgatoja, és üres legyek egész életemben minden gonosz tselekedetektől, és így az örökké való Szombatot ez életben kezdgyem-el. *Mi Atyánk, &c.*

Asztal Aldás.

M Indeneknek szemei te reád néznek, Ur Isten, és te adíz azoknak eledelt alkalmas időben; meg-nyitód a' te kezeder, és bé-töltesz minden élő állatot a' te áldásoddal. *Psal. 145. & 15. 16.*

V R. Isten, mi mennyei Sz. Atyánk, álg'meg minket és e' te ajándékidat, mellyeket a' te bőfűges jó vóltodból hozzánk veszünk a' te Fiadnak, a' mi Urunk Jesus Christusnak általa. *Mi Atyánk, &c.*

Etel után való Hálá-adás

H Alákat adunk mi tenéked, Ur Isten mi mennyei szent Atyánk, ezekért az te ajándékidért, mellyeket a' te bőfűges ajándékozásodból

jam sumsimus, per Dominum nostrum Jesum
Christum. Amen. Pater noster, &c.

Precatio ante studia.

Quoniam, ô Pater luminis, sine tuo lumine
& numine nihil est boni in homine, illu-
mina, queso, mentem meam radiis & fulgore
veræ sapientie, benedic studiis & laboribus
meis. Corroborâ & fûlci ingenium, memoriam,
& judicium meum. Largire intelligentiam bo-
narum literarum rectumq; illarum usum. Ir-
riga mentem meam rore cognitionis tuæ. Da,
ut studia pietatis rectè riteque colam, ad no-
minis tui gloriam, & aliorum adificationem.
Pater noster, &c.

Gratiarum actio post studia.

Ago tibi gratias clementissime Deus, quòd
nebulas mentis meæ discussæris. Rogo te
supplex; ut pro singulari tuâ misericordiâ sic
mea studia gubernes, ut semper ante oculos ha-
beam illud: Timor Domini initium sapientiæ.
Pater noster, &c.

Precatio coetûs Scholastici.

Agimus tibi gratias, Domine Deus, Pater
cœlestis, quòd fidelibus præceptoribus nos
eradi-

immár el-vettünk, a' mi Urunk Jésus Christusa-
nak általa, Amen. *Mi Atyánk, &c.*

Tanulás előtt való Könyörgés.

Mivel-hogy, ô világosságnak Atyja, a' te vilá-
gosításd és Isteni hatalmad nélkül semmi jó-
nints az emberekben, világosíts-meg kérlek, az én
elmémert te igaz böltselédnek sugáival és fé-
nyességével. Ald-meg az én tanulásimat és munká-
káimat. Erősítsd és erősítsd az én elmémet, elméle-
kedésemet és ítéletemet. Engedgy jó értelmet a'
Deáki tudományokban, és azokkal igazán való-
élést. Öntözd-meg az én elmémet a' te ismérte-
nek harmattyal. Adgyad, hogy az Isteni féle-
lemre tanító tudományokat igazán gyakorol-
lyam, a' te nevednek dicsőségére és egyebeknek
éppületekre. *Mi Atyánk, &c.*

Tanulás után való Könyörgés.

HAlákat adok tenéked, Kegyelmes Isten, hogy
az én elmémnek homályos ködeit el-ozla-
tád. Kérlek tégedet alázatosan, hogy a' te kivált-
képpen való irgalmaságodért az én tanulásimat
ugy igazgassád, hogy mindenkor szemeim előtt
förgassam ama' mondást; Az Istennek félelme a'
böltselégnek kezdete. *Mi Atyánk, &c.*

*Az Scholákban tanulóknak Kö-
nyörgések.*

HAlákat adunk mi tenéked, Ur Isten, mi men-
nyei Atyánk, hogy minket hűséges tanítókra
bizzálj,

tradidisti, qui optimis literis nos imbuunt. Largire nobis gratiam tuam, ut ea, quae nobis à praeceptoribus proponuntur, cupide discam⁹, fideliter retineamus, promptè & cum iudicio reddamus. Da etiam, ut cuicunque studio nostros animos applicam⁹, illud nobis semper propositum sit, ut te solum agnoscamus & colamus. Et quia humilibus dare soles gratiam tuam, eradica ex animis nostris omnem superbiam, ut iis, quorum nos disciplina tradidisti, dociles, & obedientes nos praebeamus, itaq; tuae solius gloria, atque aliorum utilitati servire possimus. Pater noster, &c.

Gratiarum actio coetus Scholastici.

Agimus tibi gratias, clementissime Deus, pro singulari istâ gratiâ, quod coetus docentium & discipulorum in scholis, tanquam seminariis Ecclesiae & Reipubl. conservas: adeoq; nos, in iis versantes, ad discendum aptos & idoneos reddis. Rogamus te, ut hanc gratiam velis nobis esse propriam, illudq; in nobis efficias, ut ea discamus in terris, quorum scientia perseverat in caelis. Pater noster, &c.

biztál, a' kik minket a' Deáki tudományokra és a' jó erkölcsökre tanítanak. Adgyad minékünk a' te kegyelmedet, hogy azokat, a' mellyek minékünk a' mi tanítóinktól előnkben olvaftatnak, nag' kívánsággal tanullyuk, hűségesen meg-tartsuk, készen és jó itélettel elő-is mondgyuk. Engedd ezt-is, hogy elméinket valami dolognak tanulására fogjuk, mindenkore ez légyen a' mi fel-tőtt czélunk, hogy egyedül téged ismérjünk és tisztellyünk. Es mivel az alázatosoknak szoktad adni a' te kegyelmedet, gyomlálly-ki a' mi elméinkből minden kevélységet, hogy azokhoz, a' kiknek fenytetekjek alá minket adtál meg taníthatóknak és engedelmeseknek mutassuk magunkat, annak-okáért egyedül tsak a' te ditsősségedre és egyebeknek hasznokra szolgálhasunk. *Mi Atyánk, &c.*

Az Scholákban tanuló Deáki seregek hála adása.

HAlákat adunk mi tenéked, kegyelmes Istenünk, ezért a' te kiváltképpen való kegyelmességedért, hogy a' tanítóknak és tanulóknak seregeket a' Scholákban, ugy-mint az Ecclesiának és a' külső közönséges társaságnak veteményes kertiben, meg-tartod, és a' ki minket, a' kik azokban forgunk, a' tanulásra alkalmasfokká térfesz. Kérünk téged, hogy ezt a' te kegyelmedet tegyed minékünk tulajdonunká, és azokat tanullyuk itt e' földön, a' mellyeknek tudása meg-marad az egekben, Amen. *Mi Atyánk, &c.*

-24

